

Motion till riksdagen 2007/08: MJ456

av Anders Ygeman m.fl. (s)

Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Sammanfattning

Sverige har hittills varit ett föregångsland i energiomställningen. Vi har minskat våra utsläpp av växthusgaser med 7 procent samtidigt som vi har ökat vår BNP med dryga 30 procent jämfört med 1990. Som ett av få länder i världen har vi därmed visat att det går att bryta det negativa sambandet mellan ökad tillväxt och ökade utsläpp. Den tidigare regeringen visade att det går att förena ett tufft miljöarbete med ett minst lika tufft välfärdsarbete. Vi har också visat på nödvändigheten av att skydda den känsliga havsmiljön och att minska jordbrukets bidrag till övergödningen. Den svenska skogspolitikens roll i kampen mot klimatförändringarna kan inte överskattas.

Sverige har hittills varit en intressant partner i miljö- och jordbrukspolitiken. Vi har kunskaper och erfarenheter som kan utnyttjas av andra. Tack vare våra höga ambitioner på hemmaplan har vi kunnat driva på de mest progressiva miljöförslagen. Den socialdemokratiska regeringen har drivit fram EU-beslut för en ökad andel förnybara bränslen, mål för energieffektivisering och det inriktningsbeslut som tidigt sa att EU till 2020 skulle minska utsläppen av växthusgaser med 15–30 procent. Som ett resultat av den målinriktade och långsiktiga politiken kommer en stor del av vår dagliga energiförbrukning från förnybara energikällor. Det statliga stödet till vindkraft, solenergi och biobränslen har markant ökat antalet förnybara energikällor. Kommunernas fjärrvärmeutbyggnad har också bidragit till omställningen liksom satsningen på landsbygdsutveckling och alternativ användning av åkermark.

Men vår ledande position kan inte tas för given. Klimatfrågan kan endast lösas om världens länder väljer att samarbeta. Risken är stor att beslutsfattare jorden runt underskattar kraften i klimathoten. Förändringarna sker snabbare och blir kraftfullare än vad som tidigare beskrivits. Torka, översvämningar och jorderosioner tenderar att bli allt vanligare.

För att behålla den svenska auktoriteten och trovärdigheten kan vi inte längre diskutera de utsläppsmål som var aktuella för bara några år sedan. Verkligheten har hunnit förbi. Om vi ska klara det viktiga målet 70–85 pro-

Fel! Okänt namn på

cent till år 2050 måste ambitionsnivån vara hög redan från början. Vi socialdemokrater vill att vi inför år 2020 överväger utsläppsminskningar runt 35–40 procent. Det innebär kraftiga förändringar som kommer att påverka vårt sätt att leva.

Vi måste söka ytterligare nya områden för energieffektivisering och miljöteknikutveckling. Vi måste öka miljöåtgärderna inom landsbygdsutvecklingen, skydda våra artrika skogsekosystem så att de klarar klimatförändringarna och underlätta för konsumenterna att välja livsmedel och andra varor som har producerats med omsorg om framtiden, om djur, miljön och rättvisan.

Vi socialdemokrater vill att Sverige ska fortsätta att ha en ledande roll inom miljöpolitiken, inte minst för att skapa globala åtgärder i samverkan. Det internationella samarbetet är av avgörande betydelse för den globala utmaning som klimatförändringarna innebär. Det kräver att vi går före med skarpa åtgärder på hemmaplan. Det internationella samarbetet får aldrig bli en ursäkt för att inte agera nationellt.

Vi ser med oro på regeringens ovilja till en aktiv miljö- och jordbrukspolitik och dess negativa hållning till de nationella miljöinsatser som kräver politisk vilja. Regeringens budgetproposition för 2008 markerar en övertro på marknadens förmåga att styra utvecklingen.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om slopat anslag för åtgärder för att främja ekologisk produktion.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om minskat anslag till biologisk mångfald.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en mer offensiv inriktning på hästverksamheten.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas ansvar för kontrollen av djurskyddet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privatisering av den veterinära vården.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatmärkning av varor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn av systemet för älgförvaltning.
8. Riksdagen anvisar på anslag 43:7 Strukturstöd till fiske 15 miljoner kronor utöver regeringens förslag och på anslag 44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur 15 miljoner kronor mindre än vad regeringen har föreslagit för år 2008.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordnad fiskekontroll.

Jordbrukspolitik

Ett livskraftigt jordbruk är en förutsättning för en levande landsbygd. Kännetecknande för den s-märkta jordbrukspolitiken är mångfalden i landsbygden. Jordbruk är för oss inte enbart ett traditionellt brukande av jorden, utan också ett ökat diversifierat företagande: småskalig livsmedelsproduktion, upplevelseturism, hästverksamhet, grön friskvård och rehabilitering m.m. Vi ser de gröna näringarnas stora betydelse för tillväxt och arbetstillfällen i alla delar av landet. De bidrar till att bygga ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle.

Den socialdemokratiska regeringen har varit pådrivande i reformeringen av EU:s jordbrukspolitik. Vi tog kampen för att de produktionsdrivande stöden skulle tas bort. Stöden anpassas nu efter konsumenternas efterfrågan och som förstärkning i arbetet på en bred landsbygdsutveckling.

En kraftfull satsning krävs för att minska jordbrukets bidrag till övergödningen i våra hav och sjöar. EU:s landsbygdsprogram ska användas till att bl.a. förbättra Östersjöns havsmiljö. Fler buffertzoner inom jordbruket måste till. Sverige bör vara pådrivande i WTO-förhandlingarna för borttagande av exportbidrag. Från socialdemokratisk sida arbetar vi också för sänkta tullar och lägre interna stöd.

Det svenska jordbruket bidrar till att bevara naturresurser, värdefulla kulturmiljöer och ett vackert odlingslandskap. Den biologiska mångfalden måste värnas.

Ekologisk produktion

I regeringens budgetproposition för 2008 stryks anslaget *Åtgärder för att främja ekologisk produktion* bort helt. Drygt hälften av de tidigare pengarna (cirka 30 miljoner kronor) går i stället till vad regeringen kallar ”en samlad livsmedelsstrategi”. Några nya pengar tillförs dock inte strategin.

Vi menar att den ekologiska produktionen är av största värde för hållbar konsumtion och utveckling. Det mål som den tidigare regeringen satte upp innebär att minst 20 procent av landets jordbruksmark ska upplåtas för certifierad ekologisk odling senast år 2010. I dag är det endast 7 procent av marken som odlas ekologiskt.

Den nuvarande regeringen visar med sin nedskärning att man fortfarande inte har förstått kopplingen mellan statsministerns klimatpolitiska uttalanden i internationella sammanhang och de många långsiktiga åtgärder som krävs på hemmaplan – för att trovärdigheten ska uppnås.

Vi socialdemokrater vill att anslaget *Åtgärder för att främja ekologisk produktion* återinförs och att forskningen och kunskapen om den ekologiska produktionen utvecklas. Det krävs ökat stöd till lantbrukare för certifiering, ökad kunskap hos konsumenter och offentliga upphandlare, bättre marknadsföring och förfinade maskiner, metoder och växtsorter m.m.

Fel! Okänt namn på

Vi vill också att nuvarande konsumentpolitiska mål ”Trygga konsumenter som handlar hållbart” bevaras plus delmålet med fokus på hushållning av egna och gemensamma resurser. Regeringen föreslår att målet upphävs och ersätts med: ”Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val.” Därmed försvinner hållbarhetsaspekten i konsumentpolitiken. Även detta riskerar att drabba den ekologiska produktionen kännbart.

Skogspolitik

Som en av världens främsta skogsnationer¹ har Sverige ett stort ansvar att använda skogen på rätt sätt, dvs. som ett verktyg i strävan efter en långsiktigt hållbar utveckling. Förväntningarna på skogen är dock många. Skogen ska inte bara ge råvara till skogsindustrin, öka inslagen av trähusbyggnationer och ge nya möjligheter för uttag av biomassa. Den ska också tillfredsställa vårt behov av rekreation och naturupplevelser samt vara grogrund för den biologiska mångfalden.

Trots detta ökande tryck på skogen tar regeringen i sin budget 450 miljoner kronor från den biologiska mångfalden och överför till en ”satsning” på havsmiljön. Det blir skogen som drabbas när regeringen vill göra en miljö-satsning på annat håll. Regeringen menar att områdesskyddet mycket väl ”kan anpassas till en lägre kostnadsnivå”.

Enligt statliga Skogsstyrelsen avverkas i dag mer skog än någonsin i Sverige. Under 2007 kommer 92 miljoner kubikmeter skog att huggas ner. Det är en ökning med 35 procent sedan 1990. För att miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* ska kunna uppnås vill Skogsstyrelsen därför sänka avverkningsnivån framöver.

Från socialdemokratisk sida är vi väl medvetna om det allvarliga läget för hotade arter i de svenska skogarna och vi motsätter oss regeringens nedskärning. Vår strävan är att hitta kostnadseffektiva skyddsformer för skogen. Vi menar samtidigt att vi måste inrikta oss på den skogspolitik som redan finns utstakad och som konkret innebär att 900 000 hektar skyddsvärd skogsmark undantas från skogsproduktion fram till år 2010. Det målet ska klaras först och utvärderas. Vi menar också att de nya forskningsrönen om en aktivt brukad skog, med ständigt nya plantor som binder koldioxiden, kan vara värda att se över. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med en handlingsplan för hur målet *Levande skogar* ska nås.

¹ Sverige är ett av nio länder i världen som har mer än 65 procent av landarealen täckt av skog.

Landsbygdsutveckling

Riksdagens majoritet har hittills hållit fast vid den socialdemokratiska inriktningen av landsbygdspolitiken. Miljöfrågorna är också här centrala; vi anser bl.a. att lantbrukarna bör få betalt för sina miljöjänster via landsbygdsprogrammet. De öppna landskapen bevaras genom livsmedelsproduktion och djurhållning. Betesdjuren blir i ett extensivt jordbruk en förutsättning för biologisk mångfald och kulturhistoriska värden.

Den socialdemokratiska regeringen påbörjade arbetet med att förenkla jordbrukets regelsystem och att minska de administrativa kostnaderna. Det är bra att den nuvarande regeringen fortsätter i samma spår och uppfyller målet för regelförändringarna med minus 25 procent senast år 2010.

Hästnäring

Förra året avsatte den socialdemokratiska regeringen 15 miljoner kronor till hästnäringen. Pengarna gick till forskning inom hästområdet och främjandet av ett livskraftigt hästföretagande. Den borgerliga majoriteten i miljö- och jordbruksutskottet ville fortsätta satsningen, men specificerade inte hur. I årets budget saknas näringen helt.

Vi efterlyser en mer offensiv inriktning på hästverksamheten, som är en viktig resurs för landsbygden och som kan skapa många nya arbetstillfällen. Inte minst inom sjukvård, friskvård och rehabilitering kan hästen ha en stor betydelse.

Djurskydd

Sverige har hittills haft världens bästa djurskydd som vi har utvecklat i kombination med ett konkurrenskraftigt jordbruk och en framgångsrik forskning. Så vill vi socialdemokrater att det ska förbli. Vi vill att Sverige fortsätter att hålla en hög profil vad gäller djurskydd, djurhälsa och djurtransporter. Vår vision är att djuren i övriga EU ska ha samma goda skydd och hälsa som djuren i Sverige.

Vi är tveksamma till regeringens nedläggning av Djurskyddsmyndigheten. Huruvida det verkligen är kostnadseffektivare, som regeringen påstår, att förlägga djurskyddet till Jordbruksverket återstår fortfarande att se. Vi förhåller oss också avvaktande till att åtgärden kan förbättra djurskyddet.

Fel! Okänt namn

Djurskyddskontroll

Regeringen vill stärka kontrollen av djurskyddet genom att överföra verksamheten till länsstyrelserna. Ett statligt övertagande ska ge ”mer likvärdiga villkor för djurskydd i hela riket”. Vi menar att kontrollen av djurskyddet ska ligga kvar hos kommunerna. Där finns den lokala kunskapen och kompetensen, där finns de djurskyddsinspektörer som har god kännedom om de lokala djurhållningar som de ska övervaka.

Vi vill också markera vikten av en fortsatt god smittskyddsorganisation och en veterinär serviceverksamhet, landet runt. Den privatisering av veterinärerna som regeringen flaggar för riskerar att förminska det tuffa djurskydd och den kvalificerade djurhållning som vi är så stolta över och som har gjort oss till en förebild inom EU. Om enbart privata aktörer tar över riskerar vissa delar av landet att få en bristande veterinär vård. På platser med få djurhållare och låg djurtäthet kommer inga veterinärer att vilja starta eget. Detta slår i sin tur mot landsbygdens utveckling.

Småskaliga slakterier

Regeringen öronmärker 9 miljoner kronor i Livsmedelsverkets anslag för att subventionera veterinärkostnader vid småskaliga slakterier. Vi socialdemokrater ställer oss positiva till etableringen av småskaliga slakterier, vi initierade en utvärdering av verksamheten med mobila slakterier och föreskrev en enklare och flexibla lagstiftning för småskalig verksamhet. Därför vill vi i detta sammanhang påpeka att regeringens öronmärkta pengar fanns med redan i 2006 års budget. Medlen togs dock bort när den borgerliga regeringen tillträdde – och presenteras nu igen som nya pengar.

Livsmedel

De etiska aspekterna på livsmedlen blir allt viktigare för konsumenterna. Många vill veta att maten de äter kommer från djur som inte har fått lida. Många vill veta att djuret har levt i en miljö som tillgodosett biologiska förutsättningar och naturligt beteende, att djuret har fått foder av god kvalitet utan onödiga tillsatser och att djurtransporterna har skett under drägliga förhållanden.

Svenska lantbrukare har tagit fasta på dessa krav och *ett svenskt mervärde* har skapats. Vi socialdemokrater vill vidareutveckla detta mervärde genom att ytterligare satsa på småskalig, närproducerad och ekologisk mat. Livsmedlen ska också kunna märkas på sådant sätt att konsumenten tydligt ser vad han eller hon betalar för. Det gäller varans ursprung, transport, förädling och energiåtgång. I satsningen bör också ingå att stat, landsting och kommuner

köper in närproducerade och ekologiska livsmedel som tagits fram med god omsorg om djuren. Den miljöinriktade offentliga upphandlingen blir ett viktigt verktyg för klimatmärkningen.

Jakt och viltvård

Viltet är en gemensam, men begränsad resurs. Det måste förvaltas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt, så att våra vilda arter kan bevaras i livskraftiga bestånd. Ett väl fungerande rapporteringssystem bör utvecklas för att förbättra viltvården. Jakten på vilt ska ske på ett etiskt godtagbart sätt och fällt vilt ska i möjligaste mån tillvaratas och användas. Eftersökningen av skadat vilt från t.ex. trafikolyckor bör få en fastare verksamhetsstruktur, med en statlig myndighet som huvudman.

Drygt 300 000 utbildade jägare deltar varje år i den svenska jakten, företrädesvis i älgjakten. Vi vill öka intresset ytterligare; människor som bor i tätorter och som inte själva äger mark ska kunna lära sig att jaga. Jakt ska vara ekonomiskt och praktiskt tillgängligt för alla, inte bara för några få.

Inom den svenska jakten har älgen en särställning. Omkring 100 000 älgar skjuts varje år, vilket ger älgkött till ett värde av nära en halv miljard kronor om året. Dagens älgförvaltning är inriktad på att skapa en livskraftig älgstam med hög kvalitet och i balans med betet. Det mesta handlar dock om lokala resurser. Vi menar att förvaltningssystemet bör ses över och anpassas efter älgstammarnas lokala spridning och ekologiska förutsättningar. Jakten på älg ska utgå från tillgången på bete, de areella näringarna och trafiksäkerheten.

Diskussionen om jakt ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen har pågått länge. Från socialdemokratisk sida har vi eftersträvat klara och tydliga regler för turistjakten, regler som bevarar möjligheten till allmän jakt och som ser till att lokalbefolkningen kan dra nytta av verksamheten. Men regeringen har, trots protester från bl.a. Jägareförbundet och Sametinget, öppnat för turistjakt på småvilt ovanför odlingsgränsen. Utan samråd eller offentlig debatt har jordbruksministern ändrat i rennäringsförordningen och uteslutit kravet på jaktguide för utländska jägare.

Vi menar att kravet på guide bör finnas kvar eftersom utländska jägare i många fall är okunniga om vår omfattande svenska jaktlagstiftning. Jaktguiderna kan dessutom kontrollera jaktområdena, så att trycket inte blir för stort på vissa platser. Vi anser också att Sverige och Norge bör kunna enas om gemensamma regler för turistjakt i fjällen och även för allmän jakt.

Fisket

De senaste åren har fiskefrågorna mest handlat om fiskets kris och beståndsbevarande åtgärder. Bakgrunden är det pågående överfisket, de negativa konsekvenser som EU:s gemensamma fiskeripolitik ibland har gett och den

Fel! Okänt namn på

långtgående miljöpåverkan som kommer av övergödning och utsläpp. Det tidigare så positivt omnämnda vattenbruket har i det närmaste stagnerat och fisketurismen behöver nya utvecklingsmöjligheter.

Den socialdemokratiska fiskeripolitiken bygger på att havets resurser brukas på ett ekologiskt och ekonomiskt hållbart sätt. Det är vår uppgift att ge fiskenäringarna de rätta förutsättningarna så att de kan utveckla en långsiktighet i företagandet. Vår helhetssyn på fisket omfattar alla aspekter – från ett fiske i kris till möjligheterna till snar förbättring. Det handlar om den självklara försiktighetsprincipen, om ekosystemansats och om att bruka bestånden på ett ansvarsfullt sätt. Det handlar också om krav på social omsorg och ekonomiska hänsyn.

Det fiskeripolitiska arbetet inom EU måste oförtrutet drivas vidare, med höga svenska ambitioner vad gäller nytt förvaltningssystem som förhindrar att fisk som inte ingår i kvoten kastas tillbaka i havet. Havdagar, minimistorlek och teknisk utveckling är andra åtgärder. En utskrotning av fiskeflottan är nödvändig; det ska ske med hjälp av EU:s strukturfonder och med nationella medel. En mer specificerad utskrotning måste också göras utifrån beståndens storlek och den fiskekapacitet som finns.

Det nationella småskaliga kustfisket ska prioriteras eftersom det är regionalpolitiskt viktigt, för glesbygden, för sysselsättningen, för turistnäringen och inte minst för fiskenäringen. Vi vill gå vidare med de lokala och regionala råd som riksdagen har beslutat om. En av de viktigaste fiskepolitiska uppgifterna är att skapa en samverkan mellan näring, miljöorganisationer, forskare och kustkommuner. Fiskeriverket måste samarbeta med berörda parter. Förutsättningar för ett hållbart resursutnyttjande och en bibehållen svensk fiskenäring måste skapas.

Vi socialdemokrater föreslår att regeringen avsätter sammanlagt 43 miljoner kronor för åren 2008–2010 i strukturstöd till fisket, som ett sätt att möjliggöra omställningen till ett långsiktigt hållbart samhälle också för fiskenäringen.

Regeringen har i sin budget överfört 7 miljoner kronor från *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* till Fiskeriverket, för att finansiera fiskekontrollen. Vi socialdemokrater anser inte att mer resurser behöver tillföras kontrollsystemet för tillfället. Vi förespråkar en annan inriktning på kontrollen – att mer effektivitet och mindre kvantitet ska prägla verksamheten. Vi föreslår även att EU:s fiskeländer utvecklar ett bättre samarbete vad gäller fiskekontrollen och förordar en gemensam personalstyrka för detta ändamål.

Stockholm den 2 oktober 2007

Anders Ygeman (s)

Carina Ohlsson (s)

Jan-Olof Larsson (s)

Helén Pettersson i Umeå (s)

Bo Bernhardsson (s)

Ann-Kristine Johansson (s)

Lena Hallengren (s)

Aleksander Gabelic (s)